

ZASTĘPCA PREZYDENTA
MIASTA POZNANIA

Poznań, 4 maja 2021r.

Szanowne Panie,

przedstawiam za Pań pośrednictwem stanowisko Miasta dotyczące przekazanej petycji w sprawie ochrony historycznych nawierzchni kamiennych na obszarze Starego Miasta w Poznaniu.

Troska i dbałość o najcenniejsze dobro architektoniczne, jakim jest Stary Rynek w Poznaniu, a także szacunek dla historii miasta i jego architektury towarzyszą naszym działaniom od chwili przystąpienia do prac koncepcyjnych związanych z rewaloryzacją płyty rynku.

Potrzeba zachowania dziedzictwa tego miejsca, historycznego kształtu, układu i charakteru przestrzeni jest wspólną sprawą zarówno dla Państwa – autorów petycji, jak i dla władz Miasta. Państwa dorobek naukowy, pozycja społeczna, osiągnięcia artystyczne i zawodowe nakazują odnosić się do przedstawionego apelu i wyrażonej w nim troski z szacunkiem i zrozumieniem.

Każda przestrzeń publiczna powstaje w wyniku procesu historycznego, wpływu kultury i estetyki czasów, którym podlega, uwarunkowań technicznych, dostępnych materiałów oraz technologii, a także oczekiwań i potrzeb społecznych. Poznanie i zgłębienie procesów zachodzących przez lata w obszarze Starego Rynku potraktowaliśmy jako nasz najwyższy obowiązek i wyraz troski o wspólne dobro. W dzisiejszym kształcie jest on świadkiem zmian zachodzących w tkance miejskiej, jej architekturze i społeczeństwie, a wygląd tego miejsca stanowi o tożsamości Poznania, tworząc najbardziej cenną i jednocześnie najbardziej charakterystyczną przestrzeń w mieście.

Stary Rynek stanowi nieocenioną wartość zarówno dla mieszkańców, jak i władz Miasta, a świadomość delikatności materii, z jaką mamy do czynienia i odpowiedzialności za wspólną przestrzeń sprawiły, że przygotowania do inwestycji rewaloryzacji rynku trwają już ponad 7 lat. Czynione w tym okresie analizy i badania miały na celu stworzenie optymalnego projektu uwzględniającego wymiar historyczny, kulturowy, społeczny, użytkowy i ekonomiczny tej przestrzeni. Tak jak zmieniała się przestrzeń, tak ewoluowało podejście do funkcjonującego w niej człowieka i chęć zrozumienia jego potrzeb. Dzięki zwiększonej wrażliwości i empatii spoglądamy dziś na miejsca, analizując nie tylko ich wygląd, ale także dostępność, w szczególności w aspekcie osób z niepełnosprawnościami. Ta sama wrażliwość każe nam poszukiwać rozwiązań umożliwiających tym osobom udział w życiu społecznym i korzystanie z przestrzeni. Ponieważ przebudowa płyty Starego Rynku finansowana jest w dużej części ze środków Unii Europejskiej, a kwota dofinansowania to 30 mln zł, opracowywany projekt musiał spełniać standardy unijne, także w zakresie dostępności.

W ramach przygotowań do przebudowy płyty Starego Rynku podjęto szereg działań analitycznych wyprzedzających inwestycję, zarówno w obszarze technicznym, jak i społecznym, by zoptymalizować proces projektowy. W trakcie organizowanych konsultacji społecznych bardzo wyraźnie wybrzmiał głos

mieszkańców, przedsiębiorców, organizacji turystycznych i instytucji kultury, wskazujących na potrzebę poprawy dostępności tego miejsca. Obecny stan techniczny nawierzchni sprawia, że obszar ten jest trudno dostępny, a w niektórych miejscach wręcz niedostępny dla osób z niepełnosprawnościami ruchowymi, rodziców z wózkami dziecięcymi i rowerzystów. O ile, o czym wspominają Państwo w swej petycji, rower przez płytę rynku da się przeprowadzić, to jednak problem nierównej powierzchni pozostaje realną przeszkodą dla wózków dziecięcych czy też inwalidzkich. Wiele do życzenia pozostawia także stan bezpieczeństwa wynikający z „pofalowanej” nawierzchni, a potykanie się przechodniów o nierówności jest powszechne. Ponadto badania geotechniczne wykonane wyprzedzająco w 2015 roku wskazywały jednoznacznie na zagrożenia dla dalszej eksploatacji nawierzchni płyty rynku wynikające z jej konstrukcji i słabej nośności. Decyzja o szerokim zakresie przebudowy jest także efektem dramatycznego stanu jakości infrastruktury wodno-kanalizacyjnej, teletechnicznej, elektrycznej i gazowej, co determinuje potrzebę jej wymiany praktycznie w całości. Ze względu na permanentne zalewanie nieruchomości zlokalizowanych przy Starym Rynku podczas intensywnych opadów deszczu wykonane zostanie rozdzielenie kanalizacji ogólnospławnej na deszczową i sanitarną oraz zbudowane zostaną zbiorniki retencyjne gromadzące wodę opadową. Woda ta będzie wykorzystywana do podlewania zieleni, która pojawi się na rynku w formie trzech zielonych wysp.

Szacunek dla dziedzictwa historycznego i kulturowego, ale także fakt, że obszar Starego Rynku jest od 2008 roku „Pomnikiem Historii”, sprawiły, że władze Miasta podchodzą do inwestycji z wielką powagą, a wszelkim pracom towarzyszą badania archeologiczne – jako nieodłączny i niezbędny element. Tak głęboka przebudowa wymagała przeprowadzenia wyprzedzających badań archeologicznych w miejscach najgłębszych wykopów oraz nadzoru archeologów nad całym procesem inwestycyjnym. Część badań podjęło w 2015 roku Muzeum Archeologiczne w Poznaniu. Kontynuowane są one do dziś.

Podniesienie jakości przestrzeni Starego Rynku wiąże się również, a może przede wszystkim, z koniecznością ułożenia na nowo nawierzchni. W ramach pierwotnej koncepcji przebudowy płyty rynku planowano wykorzystanie wyłącznie materiału staroużytecznego, co zgodne jest z Państwa postulatem. Takie stanowisko prezentowała także pani Joanna Bielawska-Palczyńska, Miejski Konserwator Zabytków. Po dokonaniu inwentaryzacji materiału kamiennego i wykonanych próbach nawierzchni we wspomnianej technologii okazało się, że ilość materiału w najwyższej jakości zapewniającego pożądany efekt nie jest wystarczająca dla odtworzenia nawierzchni, nawet z uwzględnieniem wykorzystania kamiennego materiału historycznego znajdującego się w magazynach Zarządu Dróg Miejskich. Bruk wbudowywany w płytę rynku przez dziesiątki lat w efekcie usuwanych awarii i dokonywanych napraw jest bardzo różnej, często słabej jakości i nie jest z pewnością materiałem pierwotnym. Nie spełnia standardów jakościowych zarówno w zakresie rozmiaru kostki, jak i jej kolorystyki. Na etapie przygotowań do inwestycji, dążąc do wykorzystania w jak najszerszym zakresie materiału historycznego, wykonano wiele prób materiałowych z zastosowaniem różnego rodzaju podbudowy i spoin. Uzyskane efekty okazały się niesatysfakcjonujące pod względem równości i wygody użytkowania, a także efektu estetycznego. W rezultacie podejmowanych prób rozważano także wariant całkowitej rezygnacji z materiału historycznego, na co nie wyraził zgody Miejski Konserwator Zabytków. Jedynym więc sposobem na zachowanie historycznego bruku, z jednoczesnym uzyskaniem równości powierzchni w głównych ciągach komunikacyjnych, było dokonanie podziału przestrzeni rynku i zróżnicowanie materiału w poszczególnych jego obszarach. Miejski Konserwator Zabytków wykluczył także możliwość szlifowania kostki kamiennej, wskazując, że proces ten bezpowrotnie niszczy materiał. Analizowano także możliwość zakupu na rynku materiału staroużytecznego, jednak brak gwarancji w zakresie jego jakości oraz wysokie koszty związane z selekcją materiału i jego transportem wykluczyły taki wariant.

Przyjęto więc rozwiązanie pośrednie, pozwalające na wykorzystanie najlepszej jakości materiału historycznego leżącego dziś na płycie rynku i wbudowanie go w bloku śródrynkowym. W tej części wykorzystane zostaną także staroużyteczne płyty granitowe i krawężniki, a także kamień polny odkryty pod nawierzchnią rynku w trakcie prowadzonych badań archeologicznych. Materiałem historycznym pokryte zostaną także ulice Świętosławska, Franciszkańska oraz Paderewskiego. Pozostała część płyty rynku wykonana zostanie z nowej, wielobarwnej, wysokiej jakości kostki granitowej i bazaltowej, zbliżonej wymiarowo, kolorystycznie i jakościowo do nawierzchni starej. Pragnę zapewnić, że wbrew Państwa obawom, na żadnym etapie realizacji inwestycji przebudowy rynku nie zakładaliśmy możliwości sprzedaży kamiennego materiału historycznego. Niewykorzystany materiał zostanie zmagazynowany i wyeksponowany ponownie przy przebudowie innych staromiejskich ulic. Wykonawca inwestycji zobowiązany został w warunkach przetargowych do przygotowania próby ułożenia nawierzchni, która zestawiona zostanie z próbą referencyjną ułożoną na etapie tworzenia koncepcji układu nawierzchni, zaakceptowanej przez zespół specjalistów, z udziałem Miejskiego Konserwatora Zabytków oraz Pełnomocnika Prezydenta ds. Estetyki. Nowy materiał nawierzchni odpowiada najwyższym standardom jakościowym, nawiązując układem i kolorystyką do historycznej. Takie założenie pozwoli osiągnąć oczekiwany efekt estetyczny, zachowując pełną dostępność przestrzeni.

Dziękuję Państwu za zainteresowanie oraz wielką troskę o cenną historycznie przestrzeń Starego Rynku w Poznaniu, a także za ważny głos w dyskusji, zjednoczenie sił, wykazane zaangażowanie i determinację. Pragnę zapewnić, że postulowany przez Państwa wariant zakładający ułożenie nawierzchni z materiału historycznego analizowany był wielokrotnie, lecz na skutek przywołanych powyżej faktów okazał się niemożliwy do wykonania. Zmiana założeń jest obecnie wykluczona także ze względu na stan zaawansowania procesu inwestycyjnego.

Jestem głęboko przekonany o słuszności podjętych decyzji i wierzę, że osiągnięty efekt spełni oczekiwania wszystkich użytkowników przestrzeni Starego Rynku – także Państwa, dzisiejszych oponentów. W Europie i na świecie zrealizowano z sukcesem wiele projektów z użyciem nowego materiału kamiennego w nawierzchni historycznych miejsc. Dobrym przykładem jest tu Stephanplatz w Wiedniu, pośrodku którego stoi słynna katedra wpisana na listę światowego dziedzictwa UNESCO. Katedra św. Szczepana uznawana jest za jeden z najpiękniejszych gotyckich obiektów sakralnych w Europie, a okalająca ją nowa nawierzchnia nie zakłóca historycznego odbioru tej przestrzeni.

Z wyrazami szacunku

